

DRŽAVNI ARHIV U SLAVONSKOM BRODU

SUMARNI INVENTAR

**OPĆINSKI NARODNOOSLOBODILAČKI ODBOR
ŠUŠNJEVCI**

1944-1945

Broj fonda: HR DASB 12

Izradila: Zdenka Lakić

Slavonski Brod, 2002.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2 str.
POPIS KRATICA	3 - « -
1. IDENTIFIKACIJA	4 - « -
1.1. Oznaka / signatura	4 - « -
1.2. Naslov	4 - « -
1.3. Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa	4 - « -
1.4. Razina opisa	4 - « -
1.5. Količina i nosač jedinice opisa	4 - « -
2. KONTEKST	
2.1. Naziv stvaratelja	4 - « -
2.2. Upravna povijest	4 - « -
2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja	4 - « -
2.2.2. Sjedište djelatnosti	4 - « -
2.2.3. Pravni položaj	4 - « -
2.2.4. Nadležnost, arhivske funkcije i područje djelatnosti	4 - 5 - « -
2.2.5. Administrativni ustroj / organogram	5 - « -
2.2.6. Veze	5 - « -
2.3. Povijest arhivskog fonda	6 - « -
2.4. Način preuzimanja ili predaje	6 - « -
3. SADRŽAJ I USTROJ	
3.1. Sadržaj	6 - « -
3.2. Plan sređivanja	6 - « -
3.3. Odabiranje i izlučivanje	7 - « -
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	
4.1. Uvjeti dostupnosti	7 - « -
4.2. Jezik i pismo u gradivu	7 - « -
4.3. Obavijesna pomagala	7 - « -
5. DOPUNSKI IZVORI	
5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika	7 - « -
5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika	7 - « -
5.3. Dopunski izvori	7 - « -
5.4. Literatura	7 - « -
6. PODRUČJE NAPOMENA	
6.1. Napomena	7 - 8 - « -
7. PODRUČJE KONTROLE OPISA	
7.1. Napomena arhivista	8 - « -
7.2. Pravila i propisi	8 - « -
7.3. Nadnevak izrade opisa	8 - « -
8. INVENTARNI POPIS	
8.1. Serija Dopisi Kotarskog NOO Brod (HR-DASB-12/1)	10 - « -
8.2. Serija Razni dopisi, izvještaji i evidencije Općinskog NOO Šušnjevi (HR-DASB-12/2)	10 - « -

POPIS KRATICA

br.	broj
Brod	Slavonski Brod
CPSB	Centar za povijest Slavonije i Baranje Slavonski Brod
DASB	Državni arhiv u Slavonskom Brodu
d/m	dužnih metara
dr.	drugo
f.	arhivski fond
HAD	Hrvatski državni arhiv
HR	Hrvatska Republika
Inv.br	Inventarni broj
ISAAR (CPF).....	Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji
ISAD (G)	Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva
knj.....	knjiga
kut. ili K.	kutija
NDH	Nezavisna država Hrvatska
NOO	Narodnooslobodilački odbor
NOP	Narodnooslobodilački pokret
Reg.....	Registar
sig.:	signatura
str.	stranica
ZAVNOH	Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Oznaka / signatura:	HR-DASB-12
1.2. Naslov:	OPĆINSKI NARODNOOSLOBODILAČKI ODBOR ŠUŠNJEVCI
1.3. Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa:	1944.
1.4. Razina opisa:	Fond
1.5. Količina i nosač jedinice opisa:	1 svežanj, papir, 0,02 d/m

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja:	Općinski narodnooslobodilački odbor Šušnjevcu
2.2. Upravna povijest	
2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja:	

Zahvaljujući razvitku Narodnooslobodilačkog pokreta na području Slavonije u koji su se uključili i mnogi mještani sela Šušnjevcu, krajem 1943. osnovan je ilegalni Narodnooslobodilački odbor sela Šušnjevcu. Njegovi su članovi živjeli u selu, koje se nalazilo na tzv. poluoslobodnom području gdje mu je bilo i sjedište, a kada bi zaprijetila opasnost povlačili su se u šume Dilja.

2.2.2. Sjedište djelatnosti

Sjedište Općinskog NOO-a Šušnjevcu bilo je u selu Šušnjevcu.¹

2.2.4. Pravni položaj

Iako su NOO-i bili ilegalna tijela u odnosu na upravne vlasti Nezavisne Države Hrvatske oni su u stvarnosti djelovali kao paralelna upravna vlast zbog stalne prisutnosti vojnih jedinica i vojnopozadinskih tijela NOP-a u zaleđu sela na Dilju.

Do sredine 1943. na području Slavonije ustrojena je cijela organizaciona struktura tijela upravne vlasti pod kontrolom NOP-a, od Oblasnog NOO-a za Slavoniju, preko okružnih i kotarskih NOO-a do općinskih, seoskih i mjesnih NOO-a u gradovima.² Općinski NOO Šušnjevcu nalazio se u sastavu Kotarskog NOO-a Slavonski Brod i Općinskog NOO Trnjani.³

2.2.4. Nadležnost, svrha, funkcije i područje djelatnosti

Prema naputcima za rad NOO-a koje je izradio Inicijativni odbor ZAVNOHA-a, a kasnije prema Poslovniku koji je izradio ZAVNOH, NOO-i su smatrani organima državne vlasti. Izvršni odbor je rukovodio pojedinim granama uprave. Veći NOO-i su imali organizacionu podjelu na odjele dok su kod manjih NOO-a članovi NOO-a međusobno dijelili dužnosti tako da su pojedinci, ili po dva-tri njihova člana, obavljali iste one poslove koje su na razini

¹ Lazić, Nada, Kotarski narodnooslobodilački odbor Slavonski Brod 1943./1945., Slavonski Brod, 1985.; Razvoj narodne vlasti u Slavoniji i Baranji 1941. – 1945: Materijali sa Znanstvenog skupa održanog 23. i 24. studenog 1978. god. u Osijeku, Slavonski Brod, 1981., str. 40.

² Lazić, Nada, Isto..., str. 39 – 48.

³ Isto..., str. 61.

većih NOO-a obavljali odsjeci ili odjeli: Upravni i Tajništvo, Sudski, Gospodarski, Financijski, Tehnički, Prometni, Prosvjetni, Propagandni, Zdravstveni i Socijalni.⁴

Na upravnom planu Tajništvo i Upravni odjel vršili su upravno – administrativne poslove, organizacionu i disciplinsku kontrolu nad radom svih odbornika NOO-a, na osiguravanju sigurnosti odbornika i žitelja, nadzor nad kretanjem žitelja i održavali su vezu s vojnim i vojnopozadinskim tijelima NOP-a;

na gospodarskom planu preko odbornika su vođene akcije sakupljanja hrane, alata, ogrjeva, organiziranja sjetve, žetve i drugih gospodarskih aktivnosti, te podizanja nastambi na oslobođenom i poluoslobođenom području za obitelji iz popaljenih sela;

na socijalnom planu članovi NOO-a su radili na organiziranju pomoći ugroženim obiteljima, osobito obiteljima poginulih i mobiliziranih boraca, invalida, izbjeglica i dr., u odjeći, obući, ogrjevu, lijekovima i sl.;

zbog organizacije prometa vršeni su popisi vozila i tegleće stoke i organiziran je prijevoz sakupljene pomoći;

u oblasti prosvjete NOO je organizirao opismenjavanje nepismenih, nabavljao je školski pribori otvarao osnovne škole;

zbog širenja ideja NOP-a članovi NOO-a su organizirali mitinge, razne kulturno-prosvjetne programe, pisali su parole i dijelili tiskani materijal;

u pogledu organiziranja zdravstvene zaštite NOO je organizirao ilegalnu liječničku službu, poduzimao higijenske mjere i vršio zdravstvenu propagandu kako bi se suzbile zarazne bolesti;

NOO je imao i sudski odjel koji je rješavao sporove među žiteljima i kažnjavao suradnju s okupacionim vlastima i vlastima NDH, a osobito odlaske u uporišta i šverc raznim proizvodima.⁵ Od ljeta 1944. sudski odjeli su vodili i registar rođenih, umrlih i vjenčanih, te prikupljali podatke o zločinima okupatora i njihovih pomagača za potrebe Komisije za utvrđivanje zločina osnovane na temelju Uputstva za rad na utvrđivanju zločina okupatora i njihovih pomagača Zemaljske komisije za ratne zločine pri ZAVNOH-u.⁶

2.2.5. Administrativni ustroj / organogram

Nakon Drugog zasjedanja ZAVNOH-a narodnooslobodilački odbori su dobili detaljne napatke o organizaciji rada i nadležnostima. Po Poslovniku o radu NOO-a koji je izradio ZAVNOH⁷ na čelu NOO-a bio je Plenum koji je birao Izvršni odbor. Izvršni odbor je rukovodio pojedinim odjelima na čelu kojih su bili pročelnici. Budući da je rad Općinskog NOO Šušnjevcu bio polulegalan, to rad nije bio organiziran po odjelima već su ga nosili pojedinci koji su međusobno podijelili dužnosti. Dokumenti su se počeli urudžbirati tek 1944.

2.2.6. Veze

Preko Kotarskog i Okružnog NOO-a Brod, Općinski NOO Trnjani bio je povezan s Oblasnim NOO za Slavoniju i ZAVNOH-om kao i sa vojno – pozadinskim i političkim organizacijama na području Komande Diljskog područja i ostale Slavonije.

2.3. Povijest arhivskog fonda

⁴ ZAVNOH, 1943., dok. br. 21, str. 59-64, str. 227-228. Okružnica Inicijativnog odbora ZAVNOH-a od III 1943., Poslovnik o radu NOO-a i Poslovnik ZAVNOH-a o radu NOO-a od VI. mj. 1943.g.

⁵ Lazić, N., n.dj...str. 64-90.

⁶ HAD, fond ZAVNOH, preslika u HR-DASB- , k.16/1 23-9.

⁷ Isto kao bilj. br. 5.

Nakon svoga osnivanja 1961. Centar za izučavanje radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju u Slavanskom Brodu (nazivan kasnije Historijski institut Slavonije u Slavanskom Brodu, Historijski institut Slavonije i Baranje u Slavanskom Brodu, Centar za društvena istraživanja Slavonije i Baranje i konačno Centar za istraživanje povijesti Slavonije i Baranje Slavonski Brod) započeo je s prikupljanjem dokumentacije o radničkom i Narodnooslobodilačkom pokretu na području Slavonije. Tako je došao u posjed i veće količine originalnog arhivskog gradiva nastalog administrativnim poslovanjem raznih tijela NOP-a, te i Općinskog NOO-a Šušnjevcu. Nakon ukidanja ustanove 1991. Odlukom Ratnog predsjedništva Općine Slavonski Brod « sva pokretna i nepokretna imovina Centra» prenesena je na Muzej Brodskog Posavlja.⁸ Na temelju te Odluke svu prikupljenu dokumentaciju preuzeo je Muzej Brodskog Posavlja od kojega ju je 1992. preuzeo Državni arhiv u Slavanskom Brodu. U okviru originalne dokumentacije raznih tijela NOP-a zatečen je i jedan fascikl (svežnjic) dokumenata koji su bili opisani kao dokumenti Općinskog NOO Šušnjevcu.

2.4. Način preuzimanja ili predaje

Državni arhiv u Slavanskom Brodu preuzeo je po službenoj dužnosti cjelokupno arhivsko gradivo Centra za povijest Slavonije i Baranje u Slavanskom Brodu i njegovog internog arhiva od Muzeja Brodskog Posavlja 8.04.1992. o čemu je sastavljen službeni zapisnik br. 98/1-1992. Preuzeto gradivo upisano je u Knjigu primljenog gradiva pod br. 99/1. Stara signatura u Arhivu CPSB-a bila je: K. 15/I, fasc.1. Dokumenti su bili uloženi u arhivski fascikl, pojedinačno signirani i opisani kratkim registima što je zadržano i prilikom sređivanja ovog fonda u Arhivu.

Arhivska zbirka Centra za društvena istraživanja (što je bio službeni naziv Centra u vrijeme pripreme publikacije), registrirana je u publikaciji Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.⁹ Gradivo Općinskog NOO-a Šušnjevcu bilo je registrirano kao dio gradiva pod rednim brojem C/78.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj:

Fond sadrži dopise, naputke i naredbe Kotarskog NOO Brod upućene Općinskom NOO Šušnjevcu, dopise Općinskog NOO Šušnjevcu upućene Kotarskom NOO Brod, izvještaje, popis popaljenih i razorenih stambenih i gospodarskih zgrada, poginulih osoba, povratnika i izbjeglica, logoraša, nezbrinutih osoba, poljoprivrednog oruđa i ovršenog žita, te popis domaćinstava.

3.2. Plan sređivanja

Dokumenti su popisani bez nekog posebnog reda ali je zatečeni redosljed fizički sačuvan zbog toga što su navedeni dokumenti već signirani, opisani kratkim registima i više puta citirani u znanstvenim radovima s navedenim registarskim brojevima. Dokumentacija fonda čini dvije serije: 1. Dopisi Kotarskog NOO-a upućeni Općinskom NOO Šušnjevcu
2. Dopisi i izvještaji Općinskog NOO Šušnjevcu

3.3. Odabiranje i izlučivanje

⁸ Službeni vjesnik općine Slavonski Brod, g.xxxv.,br. 10/91, str. 296-297.

⁹ Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ: SR Hrvatska, Beograd, 1984., str. 477-478.

Budući da je gradivo fonda sačuvano u vrlo malim količinama, te da se odnosi na razdoblje prije 1945., izlučivanje nije vršeno.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je svim građanima Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima¹⁰ i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Slavanskom Brodu i korištenju arhivskog i knjižničnog gradiva.¹¹

4.2. Jezik i pismo u gradivu

Gradivo je pisano na hrvatskom jeziku. Pismo je latinica.

4.3. Obavijesna pomagala

Osim sumarnog inventara unutar serija nalazi se pojedinačni popis dokumenata s registima..

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Prema dosadašnjim saznanjima Državnog arhiva u Slavanskom Brodu izvorni dokumenti Općinskog NOO-a Šušnjevcu nalaze se samo u ovom arhivskom fondu.

5.3. Dopunski izvori

Kao dopunski izvor o djelovanju Općinskog NOO Šušnjevcu može služiti dokumentacija Okružnog NOO Slavanski Brod (HR-DASB-10) kao i dokumentacija raznih antifašističkih organizacija i vojnih jedinica koje su djelovale na području Kotara Brod i imale stalnu vezu s članovima Općinskog NOO Šušnjevcu i mjesnim NOO-ima na njegovom području.

5.4. Literatura

1. Lazić, Nada, Kotarski narodnooslobodilački odbor Slavanski Brod: 1943. – 1945., Slavanski Brod, 1985.
2. Građa za historiju NOP u Slavoniji, Knj. III, (Slavanski Brod,1964.),Knj.IV (Slavanski Brod, 1965.), Knj.V (Slavanski Brod, 1966.),Knj.VI (Slavanski Brod,1968.)
3. Razvoj narodne vlasti u Slavoniji i Baranji 1941. – 1945.: Materijali sa Znanstvenog skupa održanog 23. I 24. studenog 1978. g. u Osijeku, Slavanski Brod, 1981.

6. PODRUČJE NAPOMENA

6.1. Napomena

Općinski NOO Šušnjevcu djelovao je do prestanka vojnih operacija na području Kotara Brod 21.04.1945. Tada se njegova aktivnost legalizirala i dobila nove oblike i sadržaje rada iako je naziv ostao u uporabi sve do donošenja Zakona o promjeni naziva Narodnooslobodilačkih odbora u narodne odbore.¹²

¹⁰ Narodne novine Republike Hrvatske br. 105/1997.

¹¹ DASB, Spis klasa br.: 003-05/98-01/04, Ur. broj: 2178-19-01-98-1

¹² Narodne novine: Službeni list Federalne Hrvatske, g. CVII, br. 2 od 7.08.1945.

7. PODRUČJE KONTROLE OPISA

7.1. Napomena arhivista

Opis arhivskog fonda (sumarni inventar) izrađen je u studenom 2002. dok su regesta dokumenata postojala još od vremena kada se gradivo nalazilo u Centru za povijest Slavonije i Baranje u Slavonskom Brodu. Prilikom izrade sumarnog inventara korišteno je gradivo fonda i literatura navedena u popisu.

7.2. Pravila i propisi

Pri izradi sumarnog inventara korišteni su: Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva (ISAD(G)), 2.izd.,Zagreb, 2001. i Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, (ISAAR(CPF)), Zagreb, 1999.;

7.3. Nadnevak izrade opisa:

Sumarni inventar izradila je u studenom 2002. Zdenka Lakić.
Stara signatura fonda HR-DASB-795 zamijenjena je novom (HR-DASB-12) 2004. g. nakon izrade novog Registra fondova u kojemu su odvojene signature fondova za svaki odjel Državnog arhiva u Slavonskom Brodu.

INVENTARNI POPIS

Fond: Općinski narodnooslobodilački odbor Šušnjevi HR-DASB-12

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-12/1**

Naslov serije: Dopisi Kotarskog NOO Brod

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1944.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 svežanj

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Razni dopisi i naputci Kotarskog NOO Brod upućeni Općinskom NOO Šušnjevi	1944.	1 svežanj	Stare signature Arhiva CPSB-a: K-15/I, Reg. 2-2/1-15, Reg. 3-2/1- 15 - 21 -1/1-15 ;

Oznaka / signatura serije: **HR-DASB-12/2**

Naslov serije: **Razni dopisi, izvještaji i evidencije Općinskog NOO Šušnjevi**

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1944.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 svežanj

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Razni dopisi Općinskog NOO Šušnjevi upućeni Kotarskom NOO Brod, izvještaji, popis popaljenih i razorenih stambenih i gospodarskih zgrada, poginulih osoba, povratnika i izbjeglica, logoraša, nezbrinutih osoba, poljoprivrednog oruđa i ovršenog žita, te popis domaćinstava.	1944.	2 svežnja	Stare signature Arhiva CPSB-a: K-15/I, Reg. 2-2/1-15; Br. 22-1/1- 15 – Reg. 36 –5/1-15